

۸۲۶/۳۶  
۳۱/۹۳۹

سرکار عالی  
لطف است

۸۶

جناب آقای دکتر نادر نریمان زاده  
معاون محترم پژوهشی دانشگاه گیلان

با سلام

به پیوست تعاریف جدید واحدهای پژوهشی درون دانشگاهها و شیوه نامه‌های تاسیس آنها تقدیم می‌شود. خواهشمندم هر گونه نظر، پیشنهاد و یا رهنمودی در خصوص بهبود روند کار دارید حداکثر تا ۸۲۶/۳۶ از طریق نمابر ۶۴۰۸۲۲۴ به این دفتر انعکاس یابد.

سرکار عالی  
دانشگاه گیلان  
مدیر کل دفتر پژوهش و برنامه ریزی

سرکار عالی  
دانشگاه گیلان  
مدیر کل دفتر پژوهش و برنامه ریزی

بنیاد سلطانی

مدیر کل دفتر امور پژوهشی و برنامه ریزی

مبارکباد و در سال آینده در این

در دفتر مستخدمین و خدمات

دفتر پژوهش و برنامه ریزی  
دانشگاه گیلان  
۷۸۵

۱۵ - ۲۹۵۰  
۸۳۱۷/۱۵

۷۶۴۱۴۰۰

۱-۱
ش- ۱
شهریور ۸۳
ویراست ۲

### شیوه‌نامه ایجاد واحدهای پژوهشی نوع ۱ در دانشگاهها

مقدمه: به منظور استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت‌ها و توانائی‌های موجود در دانشگاهها و تحقق اهداف برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور مبنی بر گسترش تحقیقات، واحدهای پژوهشی (نوع ۱) با شرایط زیر ایجاد می‌شوند.

#### الف - اهداف

- ۱- انجام پژوهش در موضوعی بسیار خاص و بسیار مورد نیاز کشور
- ۲- ایجاد زمینه برای پژوهش در حیطه موضوعاتی که در گروههای آموزشی امکان پذیر نیست
- ۳- ایجاد واحدهای پژوهشی حرفه‌ای

#### ب - انواع واحدهای پژوهشی نوع ۱

- ۱- گروه پژوهشی اولین هسته تشکیل دهنده یک واحد پژوهشی نوع ۱ است که باید حداقل ۳ پژوهشگر با رتبه جداول استادیاری در آن مشغول فعالیت باشد.
- ۲- مرکز پژوهشی نوع ۱ حداقل از ۲ گروه تشکیل می‌شود.
- ۳- پژوهشکده نوع ۱ حداقل از ۳ گروه تشکیل می‌شود.

#### ج - شرایط لازم برای ایجاد واحدهای پژوهشی نوع ۱

- ۱- دلائل توجیهی مبنی بر ضرورت ایجاد واحد پژوهشی
- ۲- تعریف رسالت دقیق در محدوده باریکی از گرایشهای علمی برای هر گروه پژوهشی
- ۳- معرفی یک پژوهشگر شاخص (حداقل با رتبه استادیاری) برای هر گروه پژوهشی و مدیر پیشنهادی برای واحد پژوهشی (حداقل استادیار با سابقه)
- ۴- معرفی افراد واجد شرایط مورد نیاز برای هر گروه پژوهشی (افراد مذکور در بند ۱ بخش ب) (هیات علمی پژوهشی و یا مامور شده از گروههای آموزشی)

#### د - چگونگی ایجاد واحدهای پژوهشی نوع ۱

- ۱- پس از دریافت تقاضانامه و بررسی لازم ابتدا موافقت اصولی برای مدت ۲ سال صادر می‌شود. چنانچه متقاضی علاقمند به ادامه فعالیت باشد پس از ارزیابی عملکرد دو ساله و قبول آن، موافقت قطعی صادر و اساسنامه آن تصویب خواهد شد. در غیر اینصورت موافقت اصولی لغو می‌شود.
- ۲- بررسی صدور موافقت اصولی و قطعی به عهده دفتر برنامه‌ریزی پژوهشی خواهد بود.

۱-۱
۱-۳
ویراست ۲
شهریورماه ۱۳۸۳

## انواع پژوهش در دانشگاهها

در دانشگاهها به چهار روش می توان انجام پژوهش را تعریف کرد:

۱- **پژوهش از نوع صفر:** هیئت علمی گروه آموزشی در کنار فعالیتهای جاری آموزشی خود با استفاده از اعتبارات پژوهشی دانشگاه (با پژوهانه خود) پژوهشی را در زمینه تخصصی خود تعریف می کند و به انجام می رساند. تشخیص موضوع پژوهش بعهده هیئت علمی و تایید آن با دانشگاه است.

۲- **واحد پژوهشی نوع ۱:** دانشگاه با مأمور کردن برخی از هیئت علمی آموزشی (بصورتی که بیش از یکی دو درس را ترم ارائه نکنند) و یا جذب هیئت علمی پژوهشی نهاد جدیدی را در دانشگاه راه اندازی می کند (امکانات اولیه را تخصیص می دهد) این واحد پژوهشی باید در زمینه ای بسیار تخصصی و با رسالتی بسیار مشخص و محدود از علم در گروههای پژوهشی خود فعالیت نماید و نیاز ضروری به انجام پژوهش در آن موضوع برای کشور توسط وزارت علوم تایید گردد.

طبعاً موضوع فعالیت واحد پژوهشی نمیتواند عناوین گروهها و دانشکده های آموزشی باشد به ازاء هر گروه پژوهشی سه نفر استادیار و یک نفر پژوهشگر شاخص و دارای سابقه علمی برجسته در موضوع ضروری است. واحدهای پژوهشی نوع ۱ بعلت نداشتن تقاضا در موضوع پژوهش و نیز تشخیص دولت در نیاز به انجام پژوهش در موضوع عمدتاً متکی به منابع مالی دولتی فعالیت می کنند و به همین دلیل باید دارای رسالتی بسیار مشخص و محدود و نیز دارای هیئت علمی پژوهشی تمام وقت برای واح پژوهشی (نه دانشگاه) باشند. اگر این واحد پژوهشی هر ۱ یا ۳ سال اخذ موافقت اصولی خود و ۲ سال پس از اخذ موافقت قطعی خود در ارزیابی های وزارت علوم به رتبه های بالا دست یافت، توسط وزارت علوم برای اخذ ردیف اعتباری به سازمان مدیریت معرفی می شود.

۳- **واحد پژوهشی نوع ۲:** تعدادی از هیئت علمی آموزشی دانشگاه بعنوان فعالیت دوم خویش مایل هستند که واحد پژوهشی ایجاد کنند و در زمینه تخصصی خود به جامعه خدمت کنند. گذشته از حمایتهای مالی راه اندازی که توسط دانشگاه صورت می گیرد، اعتبارات این واحد از قراردادهای و ارائه خدمات خود تامین می گردد و در صورت استفاده از امکانات دانشگاه هزینه آنها می پردازد و بالاسری قراردادهای را نیز به دانشگاه می پردازد. واحدهای پژوهشی نوع ۲ بعلت وجود تقاضا در موضوع فعالیت عمدتاً متکی به قرارداد عمل می کنند و لذا هیچگاه ردیف اعتباری نخواهند داشت هر چند دانشگاه در راه اندازی واحدهای پژوهشی کمک خواهد کرد.

۴- **واحد پژوهشی نوع ۳:** دانشگاه با یک وزارتخانه یا دستگاه اجرایی مشترکاً یک واحد پژوهشی را ایجاد می کند. اعتبارات راه اندازی (ساختمان - تجهیزات - امکانات) و اعتبارات جاری پروژه ها توسط وزارتخانه یا دستگاه اجرایی تامین می شود و پژوهشگران و مدیریت واحد پژوهشی توسط دانشگاه از هیئت علمی آموزشی، پژوهشی

نوع ۱  
- بودجه دولتی  
- بودجه مردم  
- جذب هیئت علمی پژوهشی  
- ردیف اعتباری  
- در نهایت دارای ردیف اعتباری  
- صرفاً از سازمان مدیریت

خود را از طریق عقد قراردادها

۱-۱
۶-۵
ویراست ۲
شهرپورماه ۱۳۸۳

## دستورالعمل تنوع بخشی به واحدهای پژوهشی درون دانشگاهی

### سیاستهای اجرایی

- ۱- برای افزایش اثربخشی واحدهای پژوهشی درون دانشگاهها، پژوهش در دانشگاهها به انواع تعریف شده پیوست (شامل نوع صفر، ۱، ۲ و ۳) طبقه بندی می شود.
- ۲- واحدهای پژوهشی جدید صرفاً با شرایط یکی از انواع واحدهای پژوهشی میتوانند شکل بگیرند.
- ۳- واحدهای پژوهشی دارای موافقت اصولی جهت تطبیق خود با شرایط جدید میتوانند حداکثر یکسال تقاضای تمدید موافقت اصولی کنند.
- ۴- واحدهای پژوهشی که زمان موافقت اصولی آنها گذشته است نمیتوانند تقاضای تمدید موافقت اصولی کنند و مجوز آنها لغو میشود و باید از ابتدا تقاضا دهند.
- ۵- واحدهای پژوهشی دارای موافقت قطعی حداکثر در طی دو سال باید وضعیت خود را با شرایط جدید منطبق کنند.
- ۶- هر واحد پژوهشی میتواند با یکی از انواع تعریف شده شروع به فعالیت کند و هر زمان که شرایط نوع دیگر را فراهم کرد، تقاضای تبدیل به نوع دیگر را مطرح کند.
- ۷- یک هیئت علمی دانشگاه نمیتواند در یک زمان در دو واحد پژوهشی حکم داشته باشد.
- ۸- اعضای هیئت علمی واحدهای پژوهشی انواع ۱، ۲ و ۳ لزومی ندارد که از همان دانشگاه باشند.
- ۹- واحدهای پژوهشی نوع ۱، ۲ و ۳ میتوانند در سطح یک گروه پژوهشی، مرکز تحقیقات و یا پژوهشکده فعالیت نمایند.
- ۱۰- موضوع فعالیت واحدهای پژوهشی انواع ۱، ۲ و ۳ منطبق با عناوین گروههای آموزشی نخواهد بود و رسالتی مشخص و محدودتر را برای گروههای پژوهشی خود تعریف می کنند.

تأمین می شوند. اکثریت هیئت مدیره می تواند توسط دستگاه اجرایی انتخاب شود. اگر موضوع فعالیت با تایید وزارت علوم تأسیس یک موسسه ملی پژوهشی را اقتضاء کند آن واحد پژوهشی می تواند هیئت انسانی و وابسته به وزارت علوم درآید.

توضیح ۱: هر کدام از واحدهای پژوهشی نوع ۱ و ۲ و ۳ میتوانند متناسب با حجم فعالیتها، تعداد پژوهشگران و حجم سازمانی آنها در رده گروه پژوهشی، مرکز تحقیقات و یا پژوهشگاه باشند.

توضیح ۲: در حال حاضر با تفویض اختیار رئیس دانشگاه میتوان در واحدهای پژوهشی انواع ۱، ۲ و ۳ حق امضاء برای عقد قراردادها، حساب بانکی مستقل و حق امضاء برای هزینه کردن را فراهم نمود تا معاونت پژوهشی مجبور نباشد همه فعالیتهای مالی - قراردادی را انجام دهد.

البته برای آنکه دریافت های مالی هم تسهیل شود باید با استفاده از لایحه وزارت آیین نامه های ویژه ای تدوین گردند.

### انواع واحدهای پژوهشی دانشگاهی

وضعیت مالی	منبع مالی	پژوهشگر	زمینه فعالیت	پژوهش از نوع
سازمان مستقلی ندارد	اعتبار پژوهشی دانشگاه	هیئت علمی آموزشی (گروههای آموزشی)	زمینه تخصصی هر هیئت علمی	۰
وابسته به دانشگاه یا دانشکده	اعتبار پژوهشی دانشگاه و در صورت موفق بودن پس از ۲ سال ردیف اعتبار	هیئت علمی پژوهشی هیئت علمی آموزشی مأمور شده یک پژوهشگر شاخص برای هر گروه پژوهشی	موضوعی بسیار خاص و بسیار مورد نیاز کشور	۱
وابسته به دانشگاه یا دانشکده	قراردادها و کمک دانشگاه	هیئت علمی آموزشی	زمینه ای مشخص	۲
هیئت مدیره اکثراً از وزارتخانه متقاضی و مدیریت از دانشگاه	وزارتخانه متقاضی	هیئت علمی پژوهشی هیئت علمی آموزشی مأمور شده با همکاری هیئت علمی آموزشی	موضوعات مورد نظر وزارتخانه یا دستگاه متقاضی آن واحد پژوهشی	۳

۱-۱
ش-۸
ویراست ۳
شهریور ۱۳۸۳

## شیوه نامه ایجاد واحدهای پژوهشی نوع ۲ در دانشگاهها

### مقدمه

به منظور استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت ها و توانائی های موجود در دانشگاه ها و تحقق اهداف برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور مبنی بر گسترش تحقیقات، واحدهای پژوهشی نوع ۲ با شرایط زیر ایجاد می شوند.

### الف - اهداف

۱. ایجاد زمینه برای رشد علم و فناوری
۲. انجام پژوهش های توسعه ای و خدمات تخصصی
۳. استفاده از توانائی دانشگاه برای رفع نیازهای تحقیقاتی دستگاههای اجرایی، صنایع و سایر بخش ها

### ب- انواع واحدهای پژوهشی نوع ۲

۱. گروه پژوهشی اولین هسته تشکیل دهنده یک واحد پژوهشی نوع ۲ است که باید حداقل ۳ استادیار در آن مشغول فعالیت باشند.
۲. مرکز تحقیقات نوع ۲ حداقل از دو گروه تشکیل می شود.
۳. پژوهشکده نوع ۲ حداقل از سه گروه تشکیل می شود.

### ج - شرایط لازم برای ایجاد واحدهای پژوهشی نوع ۲

۱. ارائه دلالت توجیهی در زمینه وجود تقاضای کافی در جامعه برای عقد قرارداد پژوهشی
۲. تعریف رسالت خاص در هر گروه پژوهشی
۳. معرفی یک پژوهشگر شاخص (با رتبه حداقل استادیاری) برای هر گروه پژوهشی و مدیر پیشنهادی برای واحد پژوهشی (حداقل استادیار یا سابقه)
۴. معرفی افراد واجد شرایط مورد نیاز برای هر گروه پژوهشی (افراد مذکور در بند ۱ بخش ب)
۵. درخواست ریاست دانشگاه و تصریح اینکه این واحد از اعتبارات عمومی دولت استفاده نمی کند و از محل درآمدهای حاصل از فعالیتهای پژوهشی خود اداره می شود.

### د - چگونگی ایجاد واحدهای پژوهشی نوع ۲

- ۱- پس از دریافت تقاضانامه و بررسی لازم ابتدا موافقت اصولی برای مدت دو سال صادر می شود، چنانچه متقاضی علاقمند به ادامه فعالیت باشد، پس از ارزیابی عملکرد دو ساله و قبول عملکرد، موافقت قطعی صادر خواهد شد و در غیر اینصورت موافقت اصولی لغو می شود.
- ۲- بررسی صدور موافقت اصولی و موافقت قطعی به عهده دفتر برنامه ریزی پژوهشی خواهد بود.

### و - منابع مالی

امکانات اولیه این واحدها در آغاز از دانشگاه خواهد بود و در ادامه متکی به قراردادهای خود هزینه خواهند کرد.

### ه - ارزیابی و انحلال

ارزیابی واحدهای پژوهشی و انحلال آنها بعد از موافقت قطعی با دفتر بررسی و ارزیابی پژوهشی است.

این شیوه نامه با یک مقدمه در ۶ بخش و ۱۳ بند تنظیم و در تاریخ ..... به تصویب رسید و از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

۱-۲
ش ۲
۸۳/۶/۵
ویراست ۵

## شیوه‌نامه ایجاد واحدهای پژوهشی مشترک بین دستگاه‌های اجرائی و دانشگاه‌ها نوع ۳

### مقدمه

به منظور استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت‌ها و توانائی‌های موجود در دانشگاه‌ها برای رفع نیازهای پژوهشی دستگاههای اجرائی و سایر سازمانهای متقاضی، واحدهای پژوهشی مشترک با شرایط زیر ایجاد می‌شود.

### الف- اهداف

۱. انجام پژوهش‌های توسعه‌ای و کاربردی و استفاده بیشتر از توان دانشگاهها در رفع نیازهای پژوهشی دستگاههای اجرائی و سازمانهای متقاضی
۲. ایجاد ارتباط و زمینه همکاری مؤثرتر بین دانشگاهها و دستگاههای اجرائی و سازمانهای متقاضی
۳. استفاده از امکانات، فضای فیزیکی و منابع مالی موجود دستگاههای اجرائی و سازمانهای متقاضی

### ب- انواع واحدهای پژوهشی مشترک (نوع ۳)

۱. گروه پژوهشی اولین هسته تشکیل دهنده یک واحد پژوهشی مشترک است که باید حداقل یک نفر دکتر تمام وقت، صاحب نظر متخصص مرتبط با موضوع در گروه مشغول فعالیت باشند. علاوه بر فرد مذکور، حداقل ۳ نفر با مدرک تحصیلی لیسانس یا بالاتر نیز برای شکل گرفتن و رسمیت یافتن گروه لازم است.
۲. مرکز پژوهشی نوع ۳ حداقل از دو گروه پژوهشی تشکیل می‌شود.
۳. پژوهشکده نوع ۳ حداقل از سه گروه پژوهشی تشکیل می‌شود.

### ج- شرایط لازم برای ایجاد واحد پژوهشی مشترک

۱. ارائه قرارداد همکاری دانشگاه یا دستگاه اجرائی و یا سازمان متقاضی برای ایجاد واحد پژوهشی مشترک
۲. مشخص بودن مأموریت واحد پژوهشی مشترک و کلیه گروههای پژوهشی آن
۳. مشخص بودن ترکیب هیات مدیره پیشنهادی (باحضور قوی دستگاه اجرائی و یا سازمان متقاضی در هیات مدیره)
۴. تامین منابع مالی از طرف دستگاه اجرائی و یا سازمان متقاضی
۵. مشخص بودن مدیر پیشنهادی واحد پژوهشی از دانشگاه
۶. معرفی افراد واجد شرایط برای هر گروه پژوهشی (از طرف دانشگاه و دستگاه اجرائی و یا سازمان متقاضی) (مذکور در بند ۱ بخش ج)
۷. مشخص بودن نحوه تامین امکانات، فضای فیزیکی و اعتبار طرحها و سایر مسائل اساسی در قرارداد همکاری

### د- چگونگی ایجاد واحدهای پژوهشی مشترک

۱. پس از دریافت تقاضا و بررسی لازم، ابتدا موافقت اصولی برای ۲ سال صادر می‌شود. در ادامه فعالیت، پس از ارزیابی عملکرد دو ساله و قبول آن موافقت قطعی صادر خواهد شد. در غیر اینصورت موافقت اصولی لغو می‌شود.
۲. بررسی صدور موافقت اصولی و موافقت قطعی به عهده دفتر امور پژوهشی و برنامه ریزی خواهد بود.
۳. نظارت بر حسن اجرای وظایف این واحدها پس از صدور موافقت قطعی با دفتر بررسی و ارزیابی پژوهشی خواهد بود.

هـ- این شیوه‌نامه با یک مقدمه در ۵ بخش و ۱۶ بند تنظیم و در تاریخ ..... به تصویب شورای گسترش آموزش عالی رسید و از تاریخ تصویب قابل اجراست.

### هـ- منابع مالی

منابع مالی این واحدها در آغاز از اعتبارات پژوهشی دانشگاه خواهد بود و در صورت مثبت بودن نتایج ارزیابی از آن واحد پژوهشی و پس از چهار سال از آغاز تاسیس، برای گرفتن ردیف و اعتبار به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی معرفی خواهند شد.

### و- ارزیابی و انحلال

ارزیابی واحدهای پژوهشی و انحلال آنها بعد از موافقت قطعی با دفتر بررسی و ارزیابی پژوهشی است. این شیوه نامه با یک مقدمه در ۶ بخش و ۱۲ بند تنظیم و در تاریخ   
به تصویب رسید و  
از تاریخ تصویب قابل اجراست.